

KAS UZBŪVĒJA MĒNESI?

Kristofers Naitis / Alans Batlers

This edition published in the UK 2005 by
Watkins Publishing, Sixth Floor, Castle
House, 75–76 Wells Street,
London W 1T3QH

No angļu valodas tulkojusi VANDA TOMAŠEVIČA
Mākslinieks ULDIS BALTUTIS

© Christopher Knight and Alan Butler 2005

ISBN 978-9984-800-48-6

© V. Tomaševiča, tulk. no angļu val., 2008
© U. Baltutis, vāks, 2008
© iStockphoto.com/Rafael Pacheco
© «Izdevniecība Avots», 2008

IEVADS

Uzzinājuši, ka Mēness nav dabas veidots objekts, vairākums cilvēku justos tikpat pārsteigti, kā dzirdot, ka tas ir zaļā siera ritulis. Dabiska reakcija, kas sakņojas zināšanās par pasauli, kurā mēs dzīvojam un kuras objektus iedalām divās lielās grupās: vienus nejauši radījuši Visuma spēki (tos mēs dēvējam par *dabu*), bet pārējos – cilvēks.

Mūsdienu zinātniskajā sabiedrībā valda uzskats, ka mēs esam racionālas būtnes, tomēr daudzi vēl aizvien tic tam, kas nav pierādīts ar empīriskiem līdzekļiem. Nesen izdarītā aptauja atklāj, ka teju deviņdesmit divi procenti amerikāņu atzīst, ka tic Dievam¹, savukārt, kā norāda citi avoti, miljoniem cilvēku ir pārliecināti, ka mūsu pasaulē viesojušies citplanētieši.

Varbūt Dievs tiešām eksistē, un arī citplanētieši, cik mums zināms, tomēr savā grāmatā iztirzājam tikai pārbaudītus,

zinātniski pamatotus faktus. Atšķirībā no daudzajiem atklājumiem, kas iekļaujas akadēmisko likumu pareizajos rāmjos, mēs tos ignorējam. Mūsu piedāvātā informācija ir skaidra, pārbaudāma un, jācer, arī neatspēkojama.

Gandrīz vai droši zinām, ka Mēness ir 4,6 miljardus gadu vecs, un, daudz nešaubīdamies, varam pierādīt, ka tas katrā ziņā nav dabas radīts objekts. Sīki pastāstīsim par to, kā Mēness arhitekti atstājuši mums detalizētu vēsti par savu veikumu ar norādi, kā labā tas darīts.

Mēs izaicinājumu pieņēmām. Atmetiet arī jūs savu dabisko neticību un uzmanīgi izlasiet mūsu grāmatu, pārbaudiet pierādījumus un beigās mēģiniet rast atbildi uz jautājumu: *Kas uzbūvēja Mēnesi?*

Esam izvirzījuši trīs varbūtības, bet jums, iespējams, ienāks prātā vēl kāda. Katrā ziņā trešā mums šķita visticamākā. Tā neliek mums mieru, tirda, satrauc, iedveš godbijību. Un, ja tā tiešām būs patiesība, mūsu pasaule stāvēs uz jauna, nozīmīga pārbaudījuma sliekšņa.

Trešā nodaļa

MĒNESS IZCELSME

Mēnesi vislabāk izskaidrot ar novērotāja kļūdu – Mēness neeksistē!

Tā esot teicis Ērvins Šapiro,
Hārvarda–Smitsona Astrofizikas centra zinātnieks

Viens no neapstrīdamajiem faktiem, kas attiecas uz Mēnesi: tas riņķo orbītā ap Zemi. Mēness atrodas debesīs un spīd lejup uz mums, lai gan, atbilstoši zinātnes atzinumiem, Mēnesim tur nemaz nevajadzētu būt.

Kā zināms, cilvēki lūkojušies uz Mēnesi tūkstošiem gadu, bet tagad mūsu zināšanas par to attīstījušās tiktāl, ka jūtamies visai apjukuši.

Grieķi bija lieli zināšanu krājēji un dabas likumu pētnieki. Piektajā gadsimtā p. m. ē. Dēmokrits radīja teoriju par matēriju, kas sastāv no neredzamām daļiņām, ko viņš nosauca par atomiem; un vēlāk viņš izvirzīja vēl vienu neparastu teoriju – par Mēness plankumiem: tie varētu būt kalni. Mazliet vēlāk astronoms un fiziķis Eidokss no Knidas izskaitļoja aptumsumu sarosa ciklu, kas ļāva tos paredzēt.

Ap 260. g. p. m. ē. cits grieķis – Aristarhs atklāja metodi, ar kuru, viņaprāt, varēja aprēķināt Mēness lielumu un tā attālumu no Zemes. Aristarhs pats gan to nepaveica, tomēr cits ievērojams matemātiķis un astronoms Hiparhs no Rodas nākamajā gadsimtā to izdarīja. Saules aptumsuma laikā viņš lika lietā atjautīgu paņēmieni. Sjēnā notika pilns aptumsums, bet ap 729 kilometru attāļajā Aleksandrijā – daļējs. Ar draugu un domubiedru atbalstu Hiparhs izmantoja zināmo attālumu no Sjēnas līdz Aleksandrijai un leņķisko atšķirību starp pilnu un daļēju aptumsumu, lai precīzi aprēķinātu Mēness lielumu un attālumu no Zemes.

Mūsu ēras pirmā gadsimta beigās Plūtarhs sarakstīja nelielu darbu par Mēnesi ar nosaukumu *On the Face in the Moon's Orb* [«Uz Mēness virsmas»], izvirzīdams hipotēzi, ka Mēness plankumi radušies iedobumu dēļ, kas ir tik dziļi, ka nespēj atspoguļot saulesgaismu. Viņš izteica domu, ka uz Mēness ir kalni un upju ielejas, un prātoja, ka tur varētu dzīvot cilvēki.

Lai gan m. ē. 500. g. indiešu astronoms Arjabata atkārtoja un apstiprināja Hiparha eksperimentu, tālaika kristiešu varasvīri uzturēja spēkā Bībeles versiju par Mēnesi, un tika atzīta tikai tāda informācija, kas nebija pretrunā ar Svētajiem rakstiem. Līdz ar kristietības izplatīšanos pasaulē iestājās drūms laikmets, kad cilvēku eksistenci vairāk noteica Svētie raksti, nevis zinātne.

Baznīcas tvēriens atslāba tikai piecpadsmitajā un sešpadsmitajā gadsimtā līdz ar Renesanses sākumu, kas ienesa Eiropas kultūrā radikālas, saprātīgas izmaiņas. Renesanse aizmēza

SATURA RĀDĪTĀJS

	Ievads	9
Pirmā nodaļa	Apziņas rītausmā	11
Otrā nodaļa	Seno cilvēku zinātne	31
Trešā nodaļa	Mēness izcelsme	55
Ceturtnā nodaļa	Pastaigas pa Mēnesi	71
Piektā nodaļa	Dzīvības devējs	91
Sestā nodaļa	Dzīvā Zeme	109
Septītā nodaļa	Saprāta inkubators	121
Astotā nodaļa	Ārpuszemes intelekts	133
Devītā nodaļa	Iespējamā vēsts	151
Desmitā nodaļa	Neiespējamais atgadījums	177
Vienpadsmitā nodaļa	Bērnības beigas	197
Divpadsmitā nodaļa	Citas pasaules	215
Trīspadsmitā nodaļa	Mēbiusa princips	225
Četrpadsmitā nodaļa	Mēbiusa misija	253
Pirmais pielikums	Megalītiskā svārsta lietojums	261
Otrais pielikums	Šumeru svārsta lietojums	267
Trešais pielikums	Detalizēta vēsts	271
Ceturtais pielikums	Aptumsumu mehānika	279
Piektais pielikums	Pasaule miežu graudā	291
	Atsauces	296
	Alfabētiskais rādītājs	300